

22.1.2016

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

RAHANPESUN EHKÄISEMISTÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KOKONAISUUDISTUS

Valtiovarainministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi, jolla pannaan täytäntöön neljäs rahanpesudirektiivi ja toinen varainsiirtoasetus sekä FSTF:n suositukset rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi.

Neljännessä rahanpesudirektiivissä säädetään muun muassa kokonaisvaltaisesta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiperusteisesta lähestymistavasta, asiakkaan tunnistamisvelvollisuudesta sekä oikeushenkilöiden tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevasta tunnistamis- ja ilmoitusvelvollisuudesta.

Rahanpesun ehkäisemistä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavan nykyisestä. Rahapelaamista koskevaa soveltamisalaa laajennettaisiin hiukan nykyisestä, mutta kansallisen riskiarvioinnin perusteella kolikkoautomaatit jätettäisiin soveltamisalan ulkopuolelle. Soveltamisala laajenisi myös tavarakauppaa käyvien henkilöiden osalta, kun maksu vastaanotetaan käteisenä - asiakkaan tunnistamisvelvollisuusvelvollisuuden raja laskisi 15.000 eurosta 10.000 euroon. Direktiiviin säännöksiin perustumattoman harkinnan perusteella rahanpesunlain soveltamisalaan otettaisiin myös työryhmän ehdotuksessa tarkemmin kuvatuin perustein virtuaalivaluutan liikkeellelaskija, sitä liike- tai ammattitoimintana toiseksi valuutaksi vaihtava tai sen markkinapaikka.

Valtiovarainministeriön työryhmän asettamispäätöksen mukaan työryhmän tavoitteena on luoda Suomeen tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas järjestelmä yritysten omistajien ja tosiasiallisten edunsaajien tunnistamiseksi ja tuntemiseksi. Valtiovarainministeriön ehdotuksessa esitetään, että yrityksille asetettaisiin kaupparekisterilain muutoksella velvollisuus tuntea ja selvittää tosiasialliset edunsaajansa. Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot kerätään ja niitä ylläpidetään osana kauppa-, yhdistys- ja säätörekisteriä. Kantarekistereihin lisättäisiin uusina tietoina yritysten, yhdistysten ja säätöiden ilmoittamat tiedot siitä, ketkä ovat niiden omistajia ja tosiasiallisia edunsaajia. Ilmoitukset voitaisiin tehdä sähköisesti ja maksuttomasti.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (*jäljempänä MaRa*) kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Direktiiviä kireämpää kansallista sääntelyä ei saa toteuttaa

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman tavoitteena on turhan sääntelyn purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että EU-säännösten toimeenpanossa pidättäydytään kansallisesta lisäsääntelystä. Myös EU:n tavoitteena on keventää yritysten hallinnollista taakkaa.

MaRa vaatii, että rahanpesun ehkäisemistä koskevan lain valmistelussa tulee huolehtia, että yrityksille ei aseteta EU-sääntelyä tiukempia ja pidemmälle meneviä vaatimuksia miltään osin.

2. Rahapelaamista koskevat säännökset

Rahanpesudirektiivi sallii jäsenvaltioiden käyttää kansallista liikkumavaraa rahanpelaamisen jättämisessä kansallisen riskiarvioinnin perusteella rahanpesun ehkäisemistä koskevan lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle.

MaRa on jo direktiivin valmisteluvaiheessa pitänyt tärkeänä, että rahapeli-automaatit rajataan lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä on ollut myös eduskunnan tarkastusvaliokunnan kanta. **MaRa pitää erittäin kannatettavana ja perusteltuna VM:n ehdotusta jonka mukaan kansallisen riskiarvioinnin perusteella kasinoiden ulkopuoliset rahapeliautomaatit rajataan soveltamisalan ulkopuolelle.** RAY:n ylläpitämiin kolikkoautomaatteihin ei tule lisäsääntelyä kuten vaatimuksia asiakkaan henkilöllisyyden varmistamisesta pelitilanteissa. Direktiiviin perustuva sääntely olisi nostanut pelaamisen kynnystä ja sitä kautta vähentänyt pelaamisen tuottoja ja sitä kautta myös yrityksille automaattien pitämisestä maksettavia sijoitamiskorvauksia.

Rahapelaamisen osalta muutoin lain soveltamisalaan piiriin kuuluisivat voimassaolevaa rahanpesulakia vastaavasti arpajaislaissa ja Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitetut rahapeliyhteisöt sekä elinkeinonharjoittajat ja yhteisöt, jotka välittävät rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia – ja maksuja. Työryhmän ehdotuksessa todetaan, että nykytilaa vastaavasti rahapeliyhteisöt vastaisivat tämän lain nojalla kaikesta muille elinkeinonharjoittajille, kuten kioskiyrittäjille, ulkoistamastaan toiminnasta. Arpajaishallinnon valvonta kohdistuu Veikkaukseen, RAY:een ja Fintotoon ja osana näiden yhteisöjen valvontaa arpajaishallinto voi tehdä paikan päällä tehtäviä tarkastuksia myös kohdassa tarkoitetuissa elinkeinonharjoittajissa.

Valtiovarainministeriön muistossa todetaan, että rahapelejä pelaavan asiakkaan tunnistamisen lisääntyessä asiakkaan tunnistukseen käytetään rahapeliyhteisöjen tiloissa pidettävissä peleissä entistä enemmän työntekijöiden aikaa, mikä voi lisätä yrityksen työvoiman tarvetta. *Lisäksi rahapeliyhteisöjen tulee tehdä ilmoitusvelvollisia koskevat riskiarviot ja päivittää niitä, mitkä luovat kustannuksia.* Rahapelejä liiketiloissaan pitävillä elinkeinon-

harjoittajille kustannusten arvioidaan olevan pieniä, mutta vaikutukset rahapeliyhteisöihin voivat olla suuria.

MaRa pitää perusteltuna että nykytila säilytetään ja rahapeliyhteisöt vastaavat rahapelitoiminnastaan kokonaisuutena oli rahapelitoiminta ulkoistettu tai ei. Rahapeliyhteisöt vastaavat näin ollen rahanpesun ehkäisemistä koskevassa laissa olevista velvoitteista, joita on muun muassa ilmoitusvelvollisia koskevien riskiarvioiden laatiminen. Rahapeliyhteisö laatii esimerkiksi riskiarvion toiminnastaan ehdotuksen 2 luvun 3 §:n mukaisesti. Nykytilan säilyttämisellä vältetään aiheuttamasta valtavaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia tuhansille yrityksille, joiden toimipisteissä on mahdollista pelata esimerkiksi Veikkauksen pelejä.

Direktiivi tiukentaa hiukan pelaajan tunnistamisvelvollisuutta kasinojen ulkopuolisessa rahapelaamisessa. Pelaajan henkilöllisyys tulee rahapelaamisessa todentaa, jos hän asettaa yhtenä tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina vähintään 2.000 euron panoksen. Voimassaolevassa laissa raja on 3.000 eurossa. Kasinopelejä pelattaessa (esimerkiksi RAY:n pelipöytä ravintolassa) pelaaja on tämän lisäksi tunnistettava vähintään 2.000 euron suuruisen voiton maksamisen yhteydessä, ellei häntä ole tunnistettu jo panosta asetettaessa.

MaRan arvion uusi rahapelaamista koskeva sääntely ei hankaloita pelaamista kasinojen ulkopuolisissa RAY:n ylläpitämissä pelipöydissä, joita on esimerkiksi reilussa sadassa ravintolassa. Niissä pelataan tyypillisesti maltillisilla panoksilla ja voitot liikkuvat kymmenissä euroissa tai korkeintaan muutamissa sadoissa euroissa.

Veikkauspelien myyntipisteiden kannalta pelaajan tunnistamisvelvollisuutta koskevan panosrajan alentamisella 3.000 eurosta 2.000 euroon on tuskin käytännön merkitystä peleissä käytetyt panokset huomioiden. Uusi rahanpesulainsäädäntö ei edellytä muutoksien tekemistä veikkausvoittojen maksamista koskeviin menettelytapoihin. Veikkaus vastaa rahanpesulainsäädännön asettamista velvoitteista rahapeliensä osalta ja antaa näitä koskevat ohjeistukset yrityksille, joiden toimipisteissä Veikkauksen pelejä voi pelata ja voittoja lunastaa. Sama koskee Fintoto Oy:n toimeenpanemia rahapelejä.

Veikkauksen ohjeistuksen mukaan myyntipaikat maksavat voitot käteisellä 200 euroon asti. Ohjeistus sallii 200 – 1.000 € voittojen maksamisen myyntipaikan kassasta. Tämä lienee harvinaista, koska harva Veikkauksen myyntipaikka säilyttää suuria määriä käteistä kassassa. Yli tuhannen euron voittoja ei saa maksaa myyntipaikan kassasta. Myyntipaikat voivat kuitenkin maksaa 50 - 10 000 euron voitot suoraan pelaajan pankkitilille. Sisäasianministeriön asetuksella vahvistamien Veikkaus Oy:n rahapelien pelisääntöjen mukaan pelaaja tunnistetaan asiamiespisteessä 1.000 euroa ja sen yli maksettavista voitoista.

3. Yhteisöjen tosiasiallisten edunsaajien tunnistaminen ja edunsaajarekisteri

Tunnistusvelvoite

Neljännän rahanpesudirektiivin perusteella ehdotetaan, että Suomeen sijoitautuneiden yritysten tulee tunnistaa ja selvittää tosiasialliset edunsaajansa. Yritysten lisäksi velvoite koskisi myös yhdistyksiä ja säätiöitä. Näiden on selvitettävä ja pidettävä yllä ajantasaisia tietoja tosiasiallisista edunsaajista sekä heidän määräysvaltansa tai omistususuutensa perusteesta ja laajuudesta. Sääntely ei kuitenkaan koske yksityisiä elinkeinonharjoittajia.

Yhteisön tosiasiallisena edunsaajana pidetään luonnollista henkilöä, joka viime kädessä käyttää määräysvaltaa oikeushenkilössä. Tosiasiallisen edunsaaja on tarkemmin määritelty lakiehdotuksen 1 luvun 5 pykälässä.

MaRa pitää tärkeänä, että tosiasiallisen edunsaajan määritelmä ei ole direktiivin määritelmää laajempi. Yritysten tulee pystyä säännöksen perusteella helposti päättämään ketkä ovat lain tarkoittamia tosiasiallisia edunsaajia ilman, että siitä syntyy tulkinnanvaraa. Lakiin ei tule säätää epämääräistä tosiasiallisen edunsaajan määritelmää.

Lain tarkoittamia tosiasiasiallisia edunsaajia osakeyhtiöissä olisivat määritelmäsäännöksen 1 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla osakeomistuksen perusteella yli 25 %:n äänivaltaa käyttävät luonnolliset henkilöt ja henkilöt, jotka voivat nimittää tai erottaa enemmistön esimerkiksi osakeyhtiön hallituksesta. Jos tällaisia ei ole tunnistettavissa, tosiasiallisena edunsaajana pidettäisiin 2 momentin nojalla yli 25 % yhtiön osakkeista omistavaa luonnollista henkilöä. Avoimissa yhtiöissä tosiasiallisina edunsaajina olisivat 1 momentin perusteella yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet. Yhtiötä suoraan omistavien ja/tai niissä päättävävaltaa käyttävien luonnollisten henkilöiden tunnistamisen tosiasiallisiksi edunsaajiksi on ehdotuksen 1 momentin ja 2 momentin perusteella yksiselitteistä eikä aiheuta tulkinnanvaraa.

Ehdotetun pykälän 3 momentti ulottaa selvitysvelvollisuuden myös oikeushenkilöön, jolla on yhteisössä 1 tai 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta, kuten esimerkiksi 25 % omistususuus. Yhteisön on tunnistettava oikeushenkilössä se luonnollinen henkilö, joka käyttää oikeushenkilössä itsenäistä päätösvaltaa. Itsenäistä päätösvaltaa käyttää henkilö, jolla on yli 50 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Myös avoimen yhtiön yhtiömiehellä ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisella yhtiömiehellä on tämä asema.

Yhteisössä määräysvaltaa käyttävän oikeushenkilön osalta selvitysvelvollisuus ulottuu ensimmäiseen portaaseen asti. Selvitysvelvollisuuden rajamista ministeriö perustelee sillä, että tätä laajempi selvitysvelvollisuus lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti.

MaRa katsoo, että 3. momenttia tulee jatkovalmistelussa lieventää. Ehdotetunkaltaisen tunnistusvelvoitteen käytännön toteuttaminen ja ilmoitusten tekeminen itsenäistä päätösvaltaa käyttävistä henkilöistä ja niissä tapahtuvista muutoksista aiheuttaa yrityksille merkittäviä hankaluuksia ja kustannuksia. Mittava hallinnollinen taakka voitaisiin välttää sillä, että yritys voisi ilmoittaa edunsaajarekisteriin oikeushenkilön, joka omistaa yrityksestä 25 % tai käyttää siinä vastaavaa osakeomistukseen perustuvaa päätäntävaltaa. Jälkimmäinen oikeushenkilö on itse velvollinen ilmoittamaan edunsaajarekisteriin omat tosiasialliset edunsaajansa. Edunsaajarekisterissä olevien tietojen pohjalta ilmoitusvelvolliset ja viranomaiset voivat päätellä ketkä ovat tosiasiallisia edunsaajia myös ensiksi mainitussa yrityksessä. Ilmoitusvelvoitteen rajaaminen tällä tavalla on MaRan käsityksen mukaan riittävää direktiivin vaatimuksetkin huomioiden.

Jos ehdotettua 3. momenttia ei lievennettäisi jatkovalmistelussa, MaRa pitää välttämättömänä, että selvitysvelvollisuus rajataan VM:n ehdotuksen mukaisesti ensimmäiseen portaaseen ja ulottuisi määräysvaltaa käyttävissä oikeushenkilöissä vain itsenäistä päätäntävaltaa käyttäviin luonnollisiin henkilöihin. Muussa tapauksessa hallinnollinen taakka kasvaa sietämättömäksi.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan luonnollisella henkilöllä katsotaan olevan määräysvalta oikeushenkilössä, *jos sitä johdetaan yhteisesti hänen kanssaan tai hän muulla tavoin tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa yrityksessä*. Lakiehdotuksen mukaan säännös on tarpeen, koska tosiasiallisen edunsaajan käsite on laaja ja voi perustua tosiasialliseen toimintaan tai sopimukseen, esimerkiksi osakassopimukseen.

Pykälän neljäs momentti on tässä suhteessa tulkinnanvarainen. Säännöstä voidaan kritisoida, koska oikeushenkilön *johtamiseen osallistuminen* ei välttämättä tarkoita, että henkilö olisi samalla yrityksen tosiasiallinen edunsaaja. Epämääräinen lause *”muulla tavalla tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa,”* ei ole tunnistusvelvoitteen kohteena olevien yritysten kannalta täsmällinen ja yksiselitteinen. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännös olisi tarpeen esimerkiksi osakassopimuksen takia. MaRa toteaa, että osakassopimuksen perusteella mahdollisesti syntyvän määräysvallan osalta tulee kuitenkin noudattaa pykälän 1. momentin mukaisia kriteereitä; osakassopimuksen perusteella osakkaalla voi olla määräysvalta, jos hän käyttää sen perusteella yli 25 %:n äänivaltaa vastaavaa päätäntävaltaa (hänen osakeomistuksen tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä riippumatta). **MaRa katsoo, jatkovalmistelussa 4 momenttia tulee muuttaa tai poistaa se kokonaan.**

Säännösehdoituksessa ei ole käsitelty käytännön toiminnan kannalta tärkeää kysymystä, joka liittyy yhtiöllä olevan tunnistusvelvoitteen suhteeseen osakassopimukseen ja sen mahdollisiin salassapitomääräyksiin. Osakassopimuksissa määritellään osakkaiden keskinäisiä suhteita ja heidän velvoitetaan ja oikeuksiaan yhtiössä. Osakassopimuksen osapuolena voi olla myös yhtiö. Jos osakassopimus on sopimusmääräysten perusteella salassa pidet-

tävä, kuten tavallisesti on, niin sopimuksen osapuolet eivät saa julkistaa tai muuten paljastaa kolmannelle osakassopimuksen sisältöä. Yhtiön tosiasiallisia edunsaajia koskeva tunnistusvelvoite ja siitä seuraava ilmoitusvelvoite edunsaajarekisteriin on ristiriidassa osakassopimuksen salassapitomääräysten kanssa. Jos tunnistusvelvoitteen alainen yhtiö ei olisi osakassopimuksen osapuoli, ei sen tiedossa välttämättä ole edes osakassopimuksen sisältöä. Osakkaat voivat myös kieltäytyä antamasta osakassopimusta yhtiölle salassapito-oikeuteen vedoten. Tätä asiaa tulisi selvittää tarkemmin lakiehdotuksen jatkovalmistelussa.

Ehdotetun pykälän 5. momenttia sovelletaan, jos yrityksestä ei ole tunnistettavissa tosiasiallista edunsaajaa. Näin voi olla esimerkiksi kun yrityksen omistus on hajautunutta, eikä kenelläkään omistajalla ole laissa tarkoitettua määräysvaltaa yritykseen nähden. Tosiasiallisena edunsaajana pidetään tässä tapauksessa luonnollisia henkilöitä, jotka kuuluvat oikeushenkilön hallitukseen, toimivat vastuunalaisena yhtiömiehenä tai muussa vastaavassa asemassa.

MaRa toteaa, että ehdotettu 5 momentti ja sitä koskevat yksityiskohtaisten perustelut ovat ristiriidassa yleisperusteluissa (*kohta: keskeiset ehdotukset*) todetun kanssa. Yleisperustelujen mukaan, jos yritys ei pysty kohtuullisin toimenpitein selvittämään sen omistajaa tai tosiasiallista edunsaajaa, *tosiasiallisena edunsaajana pidetään sen ylempään johtoon kuuluvia henkilöitä, esimerkiksi hallituksen puheenjohtajaa tai toimitusjohtajaa*. MaRa katsoo, että jatkovalmistelussa on tarkasti arvioitava keitä henkilöitä on pidettävä 5 momentin nojalla yhteisön tosiasiallisina edunsaajina, kun varsinaisia määräysvaltaa käyttäviä luonnollisia henkilöitä ei ole tunnistettavissa.

MaRan mielestä yksittäisten hallitusten jäsenten pitäminen yrityksen tosiasiallisena edunsaajana on tarpeettoman raskas velvoite yrityksille, kun ottaa lisäksi huomioon sen, että tosiasiallisten edunsaajien muutoksista on ilmoitettava edunsaajarekisteriin. Tältä osin yleisperusteluissa mainittu raja, jonka mukaan vain *hallituksen puheenjohtajaa pidettäisiin tosiasiallisena edunsaajana* tässä tilanteessa, vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta ja vähentäisi yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Yrityksen toimitusjohtajaa, jonka tehtävänä on yhtiön juoksevasta hallinnosta huolehtiminen, ei tulisi pitää lain tarkoittamana tosiasiallisena edunsaajana toimitusjohtaja-asemansa perusteella.

Viidennessä momentissa todetaan, että vastuunalaista yhtiömiestä on pidettävä yhtiön tosiasiallisena edunsaajana. MaRa huomauttaa, että vastuunalaisen yhtiömiehen asema tosiasiallisena edunsaajana on kuitenkin mainittu jo ensimmäisen momentin perusteluissa.

Ilmoitusvelvoite tosiasiallisista edunsaajista edunsaajarekisteriin

Yhteisöjen tosiasiallisista edunsaajista pidettäisiin edunsaajarekisteriä. Rekisterin pitäjä olisi PRH ja rekisteri toimisi kauppa-, yhdistys ja säätiörekisterin osana.

Yhteisön tulisi perustamisilmoituksessaan ilmoittaa tosiasialliset edunsaajansa. Myös edunsaajissa mahdollisesti tapahtuvista muutoksista tulisi ilmoittaa ilman aiheutonta viivytystä. Ilmoitusvelvollisuus ei koski yksityisiä elinkeinoharjoittajia eikä yrityksiä, jotka ovat kaupankäynnin kohteena säännellyillä markkinoilla (esimerkiksi pörssiin listautuneet yritykset).

Ilmoitusvelvollisuus aiheuttaa lisää hallinnollista taakkaa kaikille Suomessa toimiville yrityksille. Vaikutus yksittäisille yrityksille riippuu etenkin siitä kuinka usein yrityksen omistuspohjassa tapahtuu muutoksia. Jos yrityksen omistuspohjassa tapahtuu muutoksia tiuhaan, sääntely lisää merkittävästi yrityksen hallinnollista taakkaa.

MaRa pitää perusteltuna, että ilmoitusvelvoitteesta tehdään mahdollisimman kevyt ja maksuton. Ehdotuksen perusteella yritykset tekevät ilmoitukset sähköisenä ja tunnistautuneena. PRH:ssa ilmoituksia ei tarkisteta vaan tiedot siirtyvät automaattisesti rekistereihin yritysten tekemien ilmoitusten perusteella. MaRa pitää tätä perusteltuna, koska ilmoitusten tarkistaminen ja käsittely lisäisi henkilöstötarvetta PRH:ssa ja lisäisi tätä kautta valtion kustannuksia. Se, että ilmoituksia ei tarkisteta, on myös perusteltua koska se takaa osaltaan sen, että ilmoitukset voidaan tehdä maksuttomasti.

MaRa toteaa, että ehdotetunkaltaiseen ilmoitusvelvoitteeseen liittyy väistämättä käytännön vaikeuksia varsinkin niissä tapauksissa, joissa yrityksen tosiasiallinen edunsaaja on tunnistettu määräysvaltaa käyttävästä oikeushenkilöstä. Yrityksellä ei välttämättä ole tietoa siitä, että sen omistavassa oikeushenkilössä itsenäistä päättävävaltaa käyttävä luonnollinen henkilö vaihtuu. Yrityksen tulee kuitenkin lain mukaan viipymättä ilmoittaa tosiasiallisten edunsaajien muutoksista rekisteriin. Käytännössä velvoite saattaa pakottaa yritykset sopimaan raportointivelvoitteista keskinäisissä suhteissaan säännösten noudattamisen varmistamiseksi. Sääntely lisää yritysten hallinnollista taakkaa myös tässä suhteessa. Ilmoitusvelvoitteeseen liittyvät hankaluudet voidaan välttää myös tässä suhteessa, jos ehdotuksen 5 §:n 3 momenttia lievennetään aiemmin kuvatulla tavalla.

Lain perusteluissa tulisi ottaa kantaa myös erityisiin tilanteisiin. Jos yritys asetetaan yrityssaneerauslaissa tarkoitettuun selvitystilaan, yrityssaneerauslaissa tarkoitettua selvittäjää ei voida pitää lakiin perustuvan toimintansa perusteella yrityksen tosiasiallisena edunsaajana. Sama koskee konkurssiin asetetun oikeushenkilön osalta pesänhoitajaa. MaRa huomauttaa, että lakiehdotuksen perusteluissa ei ole selvitetty, miten yhteisön on toimittava jos tosiasiallinen edunsaaja kuolee, jolloin edunsaajana lienee luonnollisen henkilön jakamaton kuolinpesä siihen asti kunnes määräysvaltaan perustuvat osakkeet on jaettu tai myyty. Asialla on merkitystä, koska kuolinpesä voi olla pitkäänkin jakamattomana.

Velvollisuus pitää luetteloa edunsaajista

Valtiovarainministeriön ehdotuksen mukaan oikeushenkilön hallituksen jäsenen, vastuunalaisen yhtiömiehen tai vastaavassa asemassa toimivan henkilön on huolehdittava siitä, että yhteisön omistajista ja tosiasiallisista edunsaajista pidetään luetteloa. Luetteloon merkitään omistajan ja edunsaajan nimi, syntymäaika, kansalaisuus, asuinmaa sekä määräysvallan tai omistussuuden peruste ja laajuus. Luettelo on laadittava viivytyksettä oikeushenkilön perustamisen jälkeen ja sitä on pidettävä luotettavalla tavalla.

Neljäs rahanpesudirektiivi ei edellytä, että yritysten tulisi laatia luetteloja tosiasiallisista edunsaajistaan. Kyseessä on kansallinen direktiivin vaatimuksia kireämpi velvoite, jota ei Pääministeri Sipilän hallitusohjelman perusteella tule säätää lakiin.

VM:n ehdotuksen mukaan luettelon pitäminen on tarpeen sen varmistamiseksi, että luonnollisten henkilöiden käyttämää määräysvaltaa tosiasiassa seurataan, minkä lisäksi luettelo tukee edunsaajien rekisteröintivelvoitteen täyttymistä. Yleensä luettelon pito voitaneen yhdistää muuhun omistaja- tai jäsentietojen ylläpitoon, esimerkiksi osakeyhtiön osake- ja osakasluettelon pitoon.

Ehdotus siitä, että kaikille yrityksille tulisi velvoite pitää luetteloa tosiasiallisista edunsaajistaan samalla kun perustetaan direktiivin mukainen keskitetty rekisteri, on vastoin direktiiviä ja sen tavoitetta. Direktiivin valmistelussa harkittiin sitä, toteutetaanko tosiasiallisten edunsaajien tietojen säilyttäminen hajautettuna mallina siten, että kaikki yritykset pitävät luetteloa edunsaajistaan vai siten, että luodaan keskitetty malli jossa tiedot ovat yhdessä paikassa. EU päätti, että paras ja vähiten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia aiheuttava malli on keskitetty malli, jossa tiedot ovat yhdessä paikassa ja rekisterissä.

Luettelon pitäminen kuormittaisi kaikkia Suomeen perustettuja yrityksiä mikro- ja pk-yrityksistä suuryrityksiin. Luettelon pitäminen ei ole välttämättä ilmoitusvelvoitteen toteuttamiseksi ja sen varmistamiseksi. Näin merkittävää kuormitusta aiheuttavaa säännöstä ei voi säätää sen perusteella, että se tukee jonkun velvoitteen täyttymistä. Luettelo muodostaa herkästi myös henkilötietolaissa tarkoitetun henkilörekisterin, jonka nojalla tuhansien yritysten tulisi laatia siitä henkilötietolain perusteella myös rekisteriseloste. MaRan arvion mukaan enemmistö Suomessa toimivista yrityksistä ei tulisi pitämään ko. luetteloa. Lakiin ei ole syytä säätää hallinnollista taakkaa lisääviä velvoitteita, joita yritykset eivät tunne ja joita ne eivät käytännössä noudattaisi. Viranomaisten rajallisia resursseja ei tule käyttää sen tarkistamiseen pitävätkö yritykset ko. luetteloita ja päivitetäänkö niitä. Käytännössä luettelon pitämistä ei pystyittäisi valvomaan.

Yritysten päättävältään tulee jättää se, millä tavalla ne varmistavat tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksien tekemisen säännösten mukaisesti. MaRa katsoo, että ehdotuksesta on poistettava velvoite tosiasiallisia edunsaajia koskevan luettelon laatimisesta.

4. Muuta

Lain soveltamisalaa koskevassa kohdassa säädetään direktiiviä vastaavasti, että lakia sovelletaan liike- tai ammattitoimintana tavaroita myyvään tai välittävään siltä osin kuin otetaan vastaan maksusuorituksena käteistä yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina vähintään 10.000 euroa. Rajaa alennetaan 15.00 eurosta 10.000 euroon. MaRa toteaa, että sääntely koskee tavaramyyntiä, mutta ehdotuksen perusteluissa on muutamassa kohdassa harhaanjohtavasti mainittu myös palvelujen myynti. Ehdotuksen perusteluja on tarkistettava vastaamaan säännöksen soveltamisalaa.

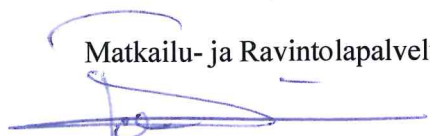
5. Yhteenveto

- MaRa katsoo, että kolikkopeliautomaattien rajaamisen soveltamisalan ulkopuolelle on perusteltua. Ehdotus kiristää rahapelaamista koskevaa sääntelyä nykyisestä mutta nykyiset käytännöt ja ohjeet huomioiden se ei vaikeuta rahapelaamista Suomessa
- Tosiasiallisen edunsaajan määritelmä ei saa olla direktiivin määritelmää laajempi. Yritysten tulee pystyä säännöksen perusteella helposti päättämään ketkä ovat yritysten tosiasiallisia edunsaajia ilman, että siitä syntyy tulkinnanvaraa. Lakiin ei tule säätää epämääräistä tosiasiallisen edunsaajan määritelmää.
- Edunsaajia koskevien tietojen kerääminen yhteen paikkaan eli PHR:n ylläpitämään edunsaajarekisteriin on perusteltu ratkaisu. Ilmoitusvelvoitteen tulee olla yrityksille mahdollisimman kevyt ja vähän hallinnollista taakkaa aiheuttava. Valtiovarainministeriön ehdotus sähköisestä ja maksuttomasta asioinnista on kannatettava malli
- Edunsaajarekisteriin liittyvän ilmoitusvelvoitteen rinnalle ei tule luoda yrityksille velvoitetta pitää myös luetteloa tosiasiasiallisista edunsaajistaan. Kyse on tarpeettomasta hallinnollisesta taakasta, joka ei ole välttämätön tosiasiallisten edunsaajien ilmoitusvelvoitteen kannalta. On todennäköistä, että enemmistö yrityksistä ei laatisi ko. luetteloita eikä viranomaisien nykyresurssit huomioiden ole tarkoituksenmukaista, että viranomaiset käyttäisivät aikaa ja resursseja luetteloiden laatimisen tarkistamiseen. Kyseessä on säännös jonka noudattamista ei käytännössä voitaisi valvoa.

Lisätietoja antaa lakimies Kai Massa, 09 – 6220 2047, kai.massa@mara.fi

Kunnioittavasti,

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja

Veli-Matti Aittoniemi
varatoimitusjohtaja

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu- ja ravintola-alan elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä ja kuntoutumiskeskuksia, viikko-osakeyhtiöitä, leirintäalueita, ravintoloita, catering-yhtiöitä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyhtiöitä, luontomatkailuyhtiöitä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluja tarjoavia yhtiöitä. MaRassa on 2 500 jäsentä, joilla on 6500 toimipaikkaa. MaRan jäsenyhtiöt työllistävät noin 60 000 henkilöä.